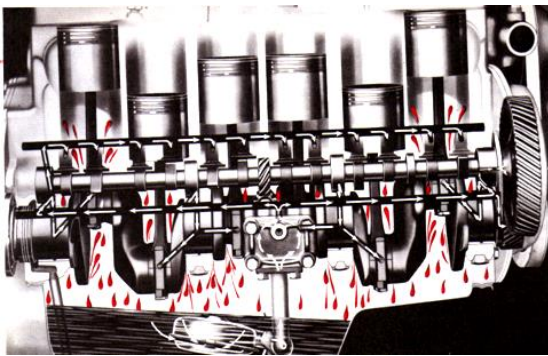

ปั้มน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์

ปั้มน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ มีหน้าที่ดูดและส่งน้ำมันหล่อลื่นไปหล่อลื่นชิ้นส่วนที่เคลื่อนไหว เพื่อลดความฝืดระหว่างชิ้นส่วนต่างๆของเครื่องยนต์

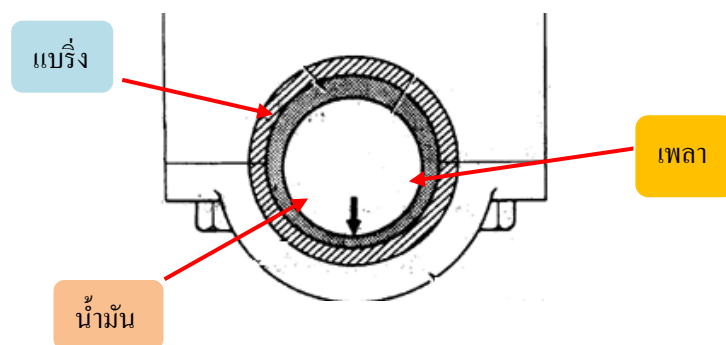
หน้าที่ของระบบหล่อลื่นเครื่องยนต์

- 1 ลดความฝืดพื้นผิวสัมผัสของชิ้นส่วนที่มีการเคลื่อนไหว
- 2 เป็นซีลป้องกันการรั่วระหว่างผนังกระบอกสูบกับแหวนลูกสูบ
- 3 ระบายความร้อนภายในเครื่องยนต์
- 4 ชะล้างสิ่งสกปรก คราบเขม่า เศษโลหะภายในเครื่องยนต์

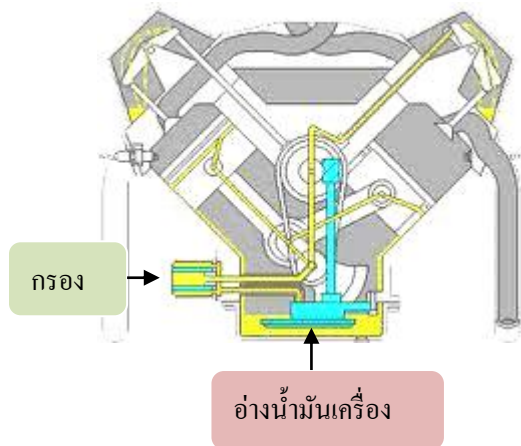

น้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ เมื่อนำไปหล่อลื่นแล้วจะไหลลงสู่อ่างน้ำมันด้านล่าง ปั้มน้ำมันหล่อลื่นจะดูดให้ไหลเวียนอยู่ตลอดเวลา ขณะเครื่องยนต์ทำงาน

แสดง การไหลเวียนของน้ำมันหล่อลื่น ขณะเครื่องยนต์กำลังทำงาน

แสดงหน้าที่ของน้ำมันหล่อลื่นที่อยู่ในแบริ่งเพลาข้อเหวี่ยง

จากรูป 3-10 แสดงให้เห็นวงจรการไหลของน้ำมันหล่อลื่น โดยเริ่มตั้งแต่ปั้มน้ำมัน ไปกรองและส่งต่อไปยังชิ้นส่วนที่เคลื่อนไหว เช่น เฟลา, แหวน ลูกสูบ , กลไกของลิ้น ฯลฯ และไหลกลับมาเก็บไว้ในอ่างน้ำมันเครื่อง (Oil pan)

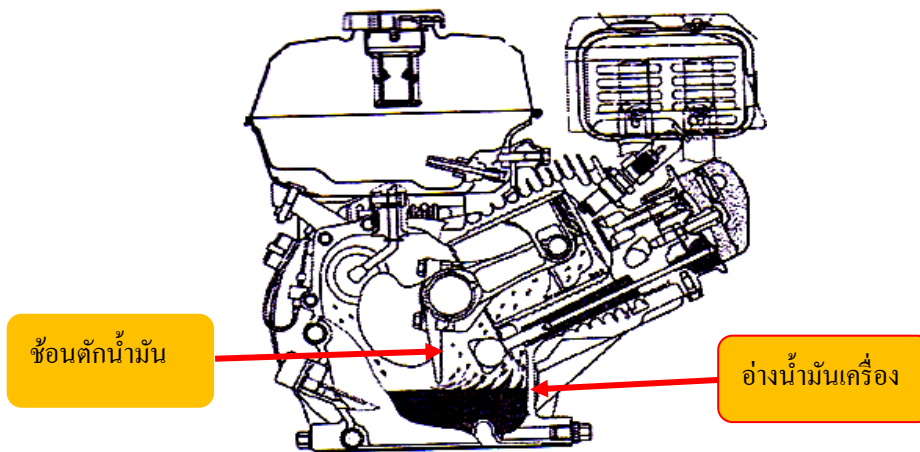
แสดงให้เห็น วงจรการไหลของน้ำมันหล่อลื่น

ประสิทธิภาพของการหล่อลื่นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1 พื้นผิวสัมผัสของชิ้นงาน
  - 1.1 ผิวเรียบเป็นมัน
  - 1.2 ขรุขระ
- 2 คุณสมบัติ ของน้ำมันหล่อลื่น
  - 2.1 รักษาความหนืดให้คงที่ ภายใต้อุณหภูมิที่สูงได้
  - 2.2 เป็นฟิล์มเกาะจับอยู่บนผิวชิ้นงานได้ดี
- 3 วิธีการหล่อลื่นที่ถูกต้อง
  - 3.1 การหยด
  - 3.2 การฉีด
  - 3.3 การใช้ปั้มน้ำมันแรงดันสูง
- 4 ชนิดของสารหล่อลื่น
  - 4.1 สารกึ่งของเหลว
  - 4.2 ของเหลว

ประเภทของการหล่อลื่น

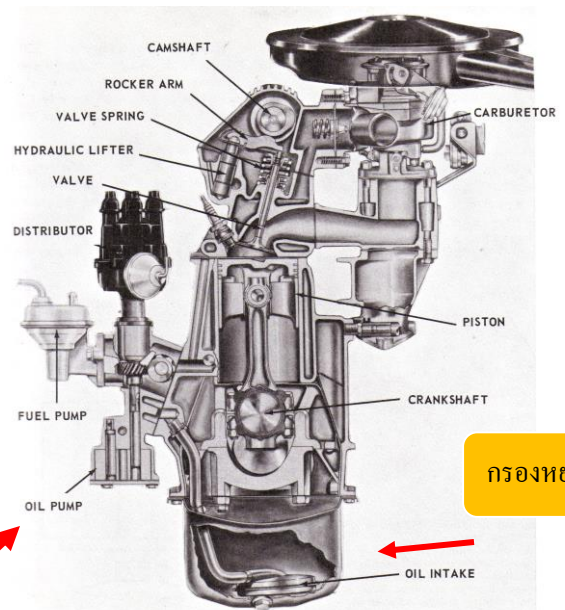
- 1 การหล่อลื่นแบบฉีด (Splash Lubrication) ประกอบด้วยข้อต่อ (Dipper) ฉีดน้ำมันจากอ่างน้ำมันเครื่องไปยังผนังกระบอกสูบและส่วนต่างๆที่ต้องการหล่อลื่น นิยมใช้กับเครื่องยนต์ขนาดเล็กแรงม้าต่ำประมาณ 5 – 10 แรงม้า เช่นเครื่องยนต์ Honda GX 120 , 160 ฯลฯ

แสดง เครื่องยนต์ฮอนด้าหล่อลื่นแบบวิดสาด

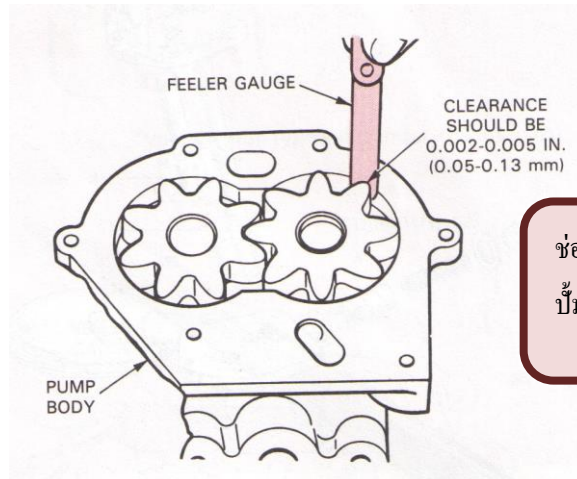
- 1 การหล่อลื่นแบบใช้ปั๊มแรงดัน (Oil pump Lubrication) เป็นการหล่อลื่นที่นิยมใช้มากที่สุด ใช้ได้ตั้งแต่เครื่องยนต์เล็ก จนถึงเครื่องยนต์ใหญ่

การหล่อลื่นแบบใช้ปั๊มแรงดัน ได้รับความนิยมมาก เพราะสามารถให้การหล่อลื่นได้ทุกส่วนที่เคลื่อนไหว เหมาะกับเครื่องยนต์ทุกประเภท

แสดงการหล่อลื่นแบบใช้ปั๊มแรงดัน
การหล่อลื่นโดยใช้ปั๊มแรงดัน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

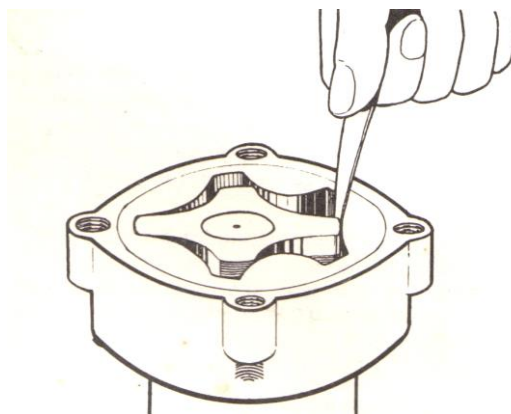
- 2.1 แบบเฟืองขับ (Gear Type) เช่น เครื่องยนต์ของรถจักรยานยนต์ ซึ่งปั๊มน้ำมันจะส่งน้ำมันไปยังส่วนต่างๆ ของเครื่องยนต์

ช่องว่างระหว่างปลายเฟืองกับเรือนปั๊ม ประมาณ **0.05 - 0.13 mm.**

แสดงปั๊มแรงดันแบบเฟืองขับ (gear type)

2.2 แบบโรเตอร์ (Rotor Type) ปั๊มแบบโรเตอร์ มีโรเตอร์ขับและโรเตอร์ตาม เมื่อโรเตอร์ขับหมุน จะทำให้เกิดช่องว่างที่โรเตอร์ตัวตาม เกิดเป็นสุญญากาศดูดน้ำมันเข้าสู่ปั๊ม

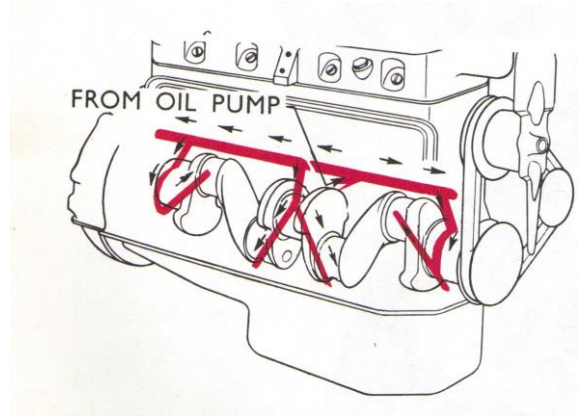
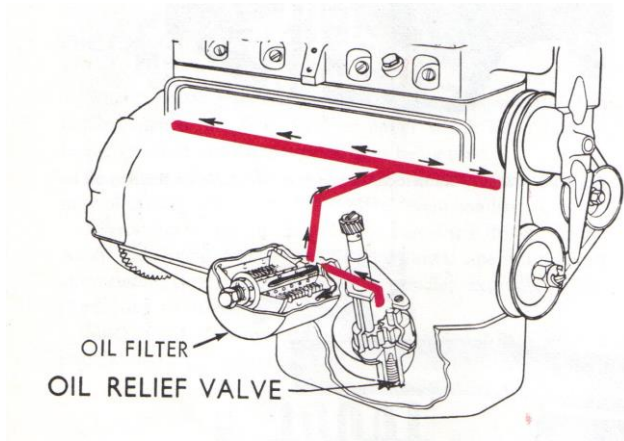

แสดงปั๊มแรงดันแบบโรเตอร์ (Rotor Type)

การหล่อลื่นเครื่องยนต์

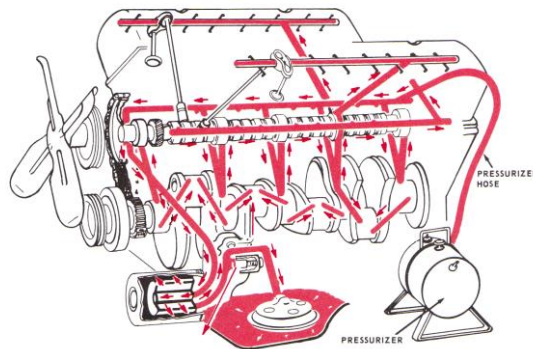
เมื่อปั๊มน้ำมันดูดและส่งน้ำมันไปตามช่องทางที่กำหนด น้ำมันจะถูกส่งมายังกรองละเอียด แล้วหลังจากนั้นจะส่งไปยัง เพลลาข้อเหวี่ยง เพื่อหล่อลื่นแบร็งอก และแบร็งก้านสูบ แหวนลูกสูบ และกลไกของลิ้นทั้งหมด

ดังนั้นในกรณีที่กรองน้ำมันหล่อลื่นอุดตัน ทำให้ความดันในระบบสูงขึ้น จะมีวาล์วน้ำมัน (Oil Relief Valve) เปิดช่องทางให้น้ำมันไหลโดยไม่ผ่านกรอง เพื่อไปหล่อลื่นชิ้นส่วนต่างๆไม่ให้ชำรุดเสียหาย

แสดงเส้นทางการไหลของน้ำมันที่ออกจากปั๊มและกรองน้ำมัน

ชิ้นส่วนต่างๆที่มีการหล่อลื่น จะต้องเป็นชิ้นส่วนที่เคลื่อนไหว น้ำมันหล่อลื่นเมื่อหล่อลื่นเสร็จแล้ว จะไหลกลับลงสู่ก้นอ่าง หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นปริมาณน้ำมันที่ใช้ภายในเครื่องยนต์จะต้องเพียงพอ ไม่น้อย หรือ มากจนเกินไป ตามปริมาณที่บริษัทผู้ผลิตกำหนด เครื่องยนต์ทั่วไป ขนาด 1500 – 2000 ลูกบาศก์เซนติเมตร(CC) ประมาณ 4.5 – 5 ลิตร

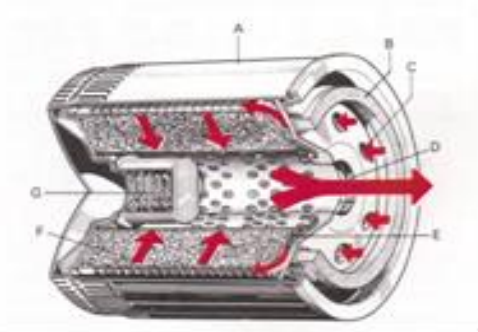
ท่อทางไหลของน้ำมันหล่อลื่นเมื่อใช้ไปนานๆอาจอุดตันควรล้างให้น้ำมันไหลได้สะดวก

แสดงการใช้ถังลมความดันสูง ฉีดย้อนทิศทางการไหล เพื่อล้างระบบหล่อลื่น

กรองน้ำมันหล่อลื่น

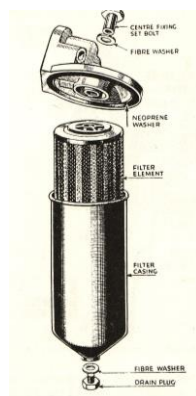
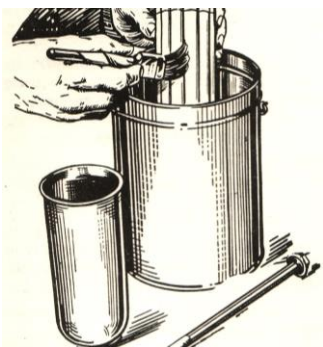
กรองน้ำมันหล่อลื่นมีหน้าที่กรองสิ่งสกปรก และสารแขวนลอยทั่วไปที่อยู่ในน้ำมัน นอกจากนั้นกรองน้ำมันหล่อลื่นในปัจจุบันสามารถแยกน้ำออกจากน้ำมันได้ด้วย ปัจจุบันกรองน้ำมันหล่อลื่นแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

- 1 **กรองชั่วคราว** เป็นกรองที่ใช้ตามอายุการใช้งาน เมื่อหมดอายุการใช้งาน เช่นที่ 5,000 กม. เมื่อถึงเวลาเปลี่ยนถ่ายน้ำมันหล่อลื่นก็จะถอดเปลี่ยนกรองทิ้ง ไม่นำไปล้างแล้วกลับมาใช้ใหม่ กรองชั่วคราวได้รับความนิยมมากที่สุด เนื่องจากไม่ต้องมีการซ่อมบำรุง ทำให้สะดวก และประสิทธิภาพในการกรองสูง

แสดงชนิดของกรองน้ำมันเชื้อเพลิงแบบชั่วคราว

- 2 **กรองถาวร** เป็นกรองที่สามารถนำมาล้างทำความสะอาดแล้ว นำไปใช้ต่อได้อีก การล้างทำความสะอาดโดยใช้ น้ำมันเชื้อเพลิง หรือน้ำยาเคมี ที่ใช้สำหรับล้างคราบไขมัน ล้างทำความสะอาด เพื่อขจัดสิ่งสกปรก เช่น ตะกอน ฝุ่น เศษโลหะ และคราบน้ำมัน ให้ออกไป

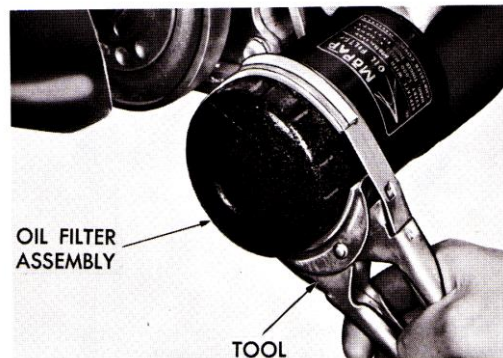

กรองน้ำมันหล่อลื่นแบบถาวร ไม่นิยมใช้กับยานยนต์ แต่จะใช้กับเครื่องยนต์ที่ติดตั้งแทนถาวร ภายในโรงงาน

แสดงชนิดของกรองน้ำมันเชื้อเพลิงแบบถาวร

การถอดเปลี่ยนกรอง

การถอดเปลี่ยนกรอง จะต้องใช้เครื่องมือพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากตำแหน่งที่ติดตั้งในบางครั้งไม่สะดวกที่จะถอด การใช้เครื่องมือพิเศษจะช่วยให้ความสะดวกในการบริการ

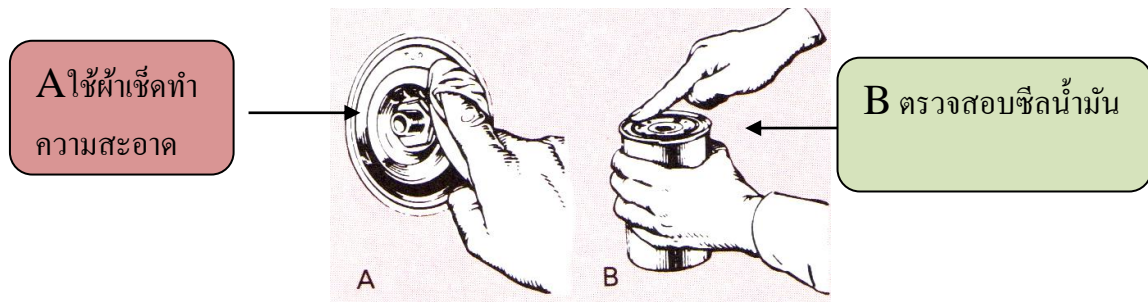

แสดงการถอดกรองน้ำมันเครื่องโดยใช้เครื่องมือพิเศษ

ขั้นตอนการถอดเปลี่ยนกรองมีดังนี้

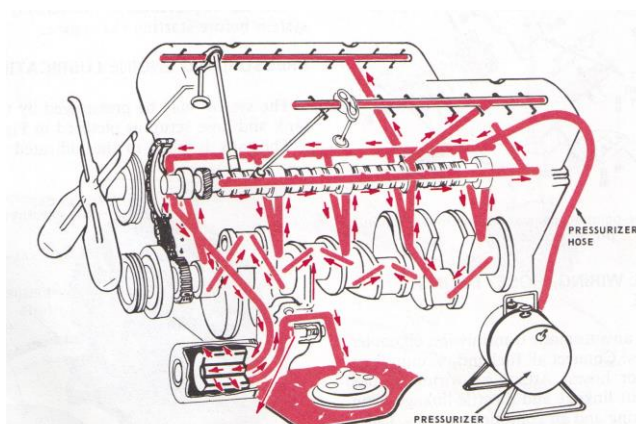
- 1 ก่อนจะถ่ายน้ำมันหล่อลื่นจะต้องใช้เครื่องมือพิเศษหมุนกรองประมาณ 1 รอบ
- 2 ถ่ายน้ำมันหล่อลื่นออกจากเครื่องยนต์ให้หมด
- 3 ใช้มือหมุนกรองออกมา

การประกอบกรองเข้าที่ เมื่อเปลี่ยนถ่ายน้ำมันหล่อลื่นหมดแล้ว ก็ให้ประกอบกรองเข้าที่ โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือพิเศษแต่จะต้องใช้มือหมุนกรองให้แน่น

แสดงทำความสะอาด และตรวจสอบซีลกรองน้ำมันเครื่อง

การล้างทำความสะอาดระบบหล่อลื่น โดยการใช้ถังน้ำมันหล่อลื่นความดันสูงอัดน้ำมันยอนทิศทางเพื่อไล่ตะกอนและสิ่งสกปรกที่ตกค้างให้ไหลไปเก็บไว้ที่ อ่างน้ำมันหล่อลื่น วิธีดังกล่าวนี้จะช่วยทำให้ท่อทางการไหลสะดวกยิ่งขึ้น

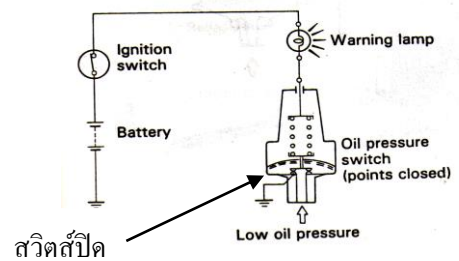
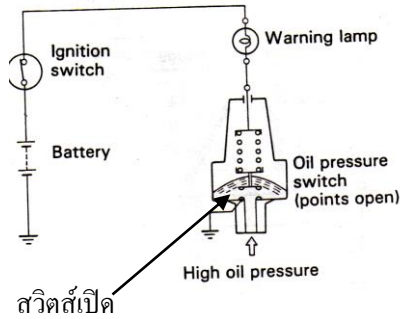
การล้างระบบ

โดยการใช้ลมแรงดันสูงฉีดย้อนทิศทาง
เพื่อไล่สิ่งสกปรกออกจากท่อทางไหล
ของน้ำมันเครื่อง

แสดงวงจรการล้างระบบหล่อลื่น

สวิตช์น้ำมันหล่อลื่น

สวิตช์น้ำมันหล่อลื่น เป็นสวิตช์แรงดัน(Pressure switch) ติดตั้งอยู่ข้างเสื้อสูบของเครื่องยนต์ เมื่อเครื่องยนต์ดับ ความดันของน้ำมันหล่อลื่นไม่มี หรือ มีแต่อาจจะต่ำ ทำให้สปริงดันหน้าสัมผัสทำให้กระแสไฟฟ้าครบวงจรลงกราว หลอดไฟเตือนน้ำมันหล่อลื่นจะติดสว่าง แสดงว่าน้ำมันไม่ไหล

แสดงวงจรสวิตช์น้ำมันหล่อลื่น(Pressure switch)

น้ำมันหล่อลื่น (Oil lubrication)

น้ำมันหล่อลื่นที่ใช้ในการหล่อลื่นเครื่องยนต์ ที่เรียกว่า “น้ำมันเครื่อง” เป็นน้ำมันหล่อลื่นที่ผลิตขึ้นมาใช้งานเป็นการเฉพาะหล่อลื่นเครื่องยนต์ โดยมีการเติมสารเพิ่มคุณภาพ(Additives) มากกว่า 10 ชนิด เพื่อให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการหล่อลื่นเครื่องยนต์ เช่นมีสารเพิ่มคุณภาพ ที่เกี่ยวกับการป้องกันการสึกหรอ (Anti wear) การป้องกันการเกิดฟองอากาศ (Oxidation inhibitor) และการรักษาค่าความหนืดให้คงที่(Viscosity index improver) เป็นต้น

เนื่องจากน้ำมันหล่อลื่นเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายทั่วโลก เพื่อให้สินค้าดังกล่าวมีมาตรฐานเหมือนกันจึงได้มีองค์กรระหว่างประเทศเป็นผู้ควบคุม และกำหนดมาตรฐาน ดังนี้

- 1 สถาบันปิโตรเลียมของอเมริกา API (American Petroleum Institute)
- 2 สถาบันทดสอบมาตรฐานวัสดุของอเมริกา ASTM (American Society for Testing Material)
- 3 สถาบันวิศวกรรมยานยนต์ SAE (Society of Automotive Engineers)

คุณสมบัติของน้ำมันหล่อลื่น

คุณสมบัติของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์ เป็นตัวกำหนดคุณภาพของน้ำมันหล่อลื่น น้ำมันหล่อลื่นที่นำมาใช้กับเครื่องยนต์แต่ละประเภท เช่นประเภทเครื่องยนต์แก๊สโซลีน เครื่องยนต์ดีเซล มีคุณสมบัติแตกต่างกัน มาตรฐานของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์แก๊สโซลีนใช้สัญลักษณ์ “S” (Station Service) สำหรับมาตรฐานที่ใช้กับเครื่องยนต์ดีเซล “C” (Commercial Service)

แสดงชนิดน้ำมันหล่อลื่น

ระดับมาตรฐานของน้ำมันหล่อลื่นเครื่องยนต์แก๊สโซลีน มีอยู่หลายระดับ ดังนี้

- 1 ระดับ SA เป็นน้ำมันคุณภาพต่ำ ราคาถูก สามารถนำมาใช้กับเครื่องยนต์เล็ก ที่มีชั่วโมงการทำงานน้อย ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้กับเครื่องยนต์ต่างๆไป เนื่องจากน้ำมันหล่อลื่นระดับนี้มีสารเพิ่มคุณภาพน้อยมาก
- 2 ระดับ SB เป็นน้ำมันที่มีคุณภาพดีกว่า ระดับ SA เหมาะกับเครื่องยนต์เล็กขนาด 3-5 แรงม้า
- 3 ระดับ SC เป็นน้ำมันที่มีคุณภาพสูงกว่า SB น้ำมันหล่อลื่นระดับนี้มีการเติมสารเพิ่มคุณภาพหลายชนิด ทำให้เหมาะสำหรับเครื่องยนต์เล็กขนาด 5 – 10 แรงม้า

4 ระดับ SD เป็นน้ำมันที่มีคุณภาพสูงกว่า SC เหมาะกับเครื่องยนต์ทุกชนิดมีการเพิ่มสารคุณภาพ เพื่อป้องกันการเกิดคราบตะกอน ป้องกันการเกิดการสึกหรอจากการขูดขีด

5 ระดับ SE เป็นน้ำมันที่มีคุณภาพสูงกว่า SD มีการเพิ่มสารคุณภาพหลายชนิดลงไป ทำให้มีราคาแพงขึ้นตามระดับคุณภาพ จึงเหมาะกับเครื่องยนต์ที่ใช้กับรถยนต์ทุกรุ่น

ระดับมาตรฐานพิเศษ เช่น SF SG และ SH ในปัจจุบันนิยมนำมาใช้กับเครื่องยนต์งานหนักทั่วไป ที่มีชั่วโมงการทำงานติดต่อกันหลายๆชั่วโมง โดยเฉพาะเครื่องยนต์ติดตั้งเทอร์โบ เนื่องจากน้ำมันระดับมาตรฐานดังกล่าวมีการเติมสารเพิ่มคุณภาพ หลายชนิด ทำให้เป็นที่นิยมของผู้ใช้ แต่ราคาแพง

สมาคมวิศวกรรมยานยนต์ ได้กำหนดน้ำมันหล่อลื่นที่นำมาใช้โดยแบ่งตามฤดูกาลดังนี้ น้ำมันที่ใช้ในประเทศหนาว ที่มีอุณหภูมิต่ำ ได้กำหนดตัวเลขมาตรฐานความหนืดไว้ เช่น 5 W - 30 , 10 W - 40 , 20 W-40 (Winter : W)

ค่าต้านทานการเป็นไขของน้ำมันในฤดูหนาว(Winter)ระหว่างอุณหภูมิ

20 องศาเซลเซียส ถึง -30 องศาเซลเซียส

5 W คงความข้นใสของน้ำมันไว้ได้ถึง -30 องศาเซลเซียส (C)

10 W คงความข้นใสของน้ำมันไว้ได้ถึง -20 องศาเซลเซียส (C)

15 W คงความข้นใสของน้ำมันไว้ได้ถึง -10 องศาเซลเซียส (C)

20 W คงความข้นใสของน้ำมันไว้ได้ถึง 0 องศาเซลเซียส (C)

น้ำมันหล่อลื่นสังเคราะห์ (Synthetic Oil)

น้ำมันหล่อลื่นสังเคราะห์ (Synthetic Oil) เป็นน้ำมันที่ผลิตขึ้นจากกระบวนการทางเคมี ซึ่งมีคุณภาพเป็นที่นิยมของคนทั่วไป เนื่องจากน้ำมันหล่อลื่นประเภทนี้สามารถผลิตออกมาขายทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี เช่นสามารถนำไปใช้กับเครื่องยนต์งานหนักเครื่องยนต์ติดตั้งเทอร์โบ ลดควันพิษช่วยให้การเผาไหม้สมบูรณ์ นอกจากนั้นน้ำมันสังเคราะห์ยังสามารถแต่งกลิ่นให้หอมได้ด้วย จึงได้รับความนิยมในปัจจุบัน

น้ำมันหล่อลื่นสังเคราะห์ (Synthetic Oil) เป็นน้ำมันที่ผลิตเพื่อคุณสมบัติพิเศษ เช่น ทนต่อความร้อน ได้สูง เกาะจับผิวชิ้นงานได้ดี มีการแต่งกลิ่น (หอม) อายุการใช้งานนานกว่าปกติ ฯลฯ แต่ราคาจะแพงกว่าน้ำมันทั่วไป

รูปที่ 17 – 10 แสดงน้ำมันหล่อลื่นสังเคราะห์

ที่มา : shopping 7 day . com

แต่อย่างไรก็ตามการแต่งกลิ่นให้ควันไอเสียหอม ในปัจจุบันไม่อาจทำได้ เนื่องจากผิดกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากควันที่ปล่อยออกจากเครื่องยนต์เป็นแก๊สพิษ เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต หากปล่อยให้มีการแต่งกลิ่นควันไอเสียหอม จะเกิดผลเสียต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง

การเติมสารเคมี ลงในน้ำมันหล่อลื่น เพื่อแต่งกลิ่นให้หอม เป็นสิ่งต้องห้ามไม่อาจกระทำได้ เพราะการสันดาปภายในห้องเผาไหม้ของเครื่องยนต์จะมีน้ำมันหล่อลื่นบางส่วนเข้าไปผสม ทำให้เกิดไอเสีย (Exhaust) ที่มีกลิ่นหอม เมื่อหายใจเข้าไปจะเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต

การปิดโรเตอร์แห่งประเทศไทย จึงได้ออกข้อบัญญัติให้กลิ่นที่เกิดจากการรั่วของแก๊ส และการปล่อยไอเสีย “ให้มีกลิ่นเหม็น” เพื่อสร้างความรำคาญเตือนให้ผู้ใช้ได้ทราบและระวังภัยร้าย